

Om engelske kampvogne ved Gaza, 1917

Indledning

HMLS Ole-Luk-Oie.

Fra Kilde 1.

Under læsningen af bogen *British Mark I Tank 1916* af David Fletcher stødte jeg på nogle ældre artikler, hvori de otte kampvogne, der blev sendt til Ægypten og siden til Palæstina, omtales. Da informationerne ellers ikke er umiddelbart tilgængelige, kan det være på sin plads at viderebringe nogle af oplysningerne her.

HMLS er forkortelsen for *His Majesty's Land Ship*.

Ole Luk Øje er nok det mindst krigeriske tilnavn, man er stødt på til kampvogne, men bag navnet dækker sig en af hovedmændene til opfindelsen af kampvognen - Sir Ernest Swinton - som før krigen skrev noveller under dette pseudonym.

Vognen er her vist uden kanontårne, som blev afmonteret under jernbanetransport.

The Egyptian Tank Detachment

22 officerer samt 226 underofficerer og menige, under kommando af major N.H. Nutt, steg ombord på troppetransportskibet HMT Euripides i december 1916 med kurs mod Ægypten. De medbragte 8 kampvogne, som skulle tilgå det Ægyptiske Ekspeditionskorps, som stod på Gaza halvøen, foran de tyrkiske stillinger ved grænsen til Palæstina.

Der var dog tvivl om, hvorledes kombinationen kampvogne og sand ville klare sig, og kort efter landgangen i januar 1917 gennemførtes en række forsøg nær Suez Kanalen. Ganske som mudderet i Flandern trængte ørkensandet også ind overalt, men mekanikken var tilstrækkelig grov til, at det ikke hæmmede brugen. Værst var dog solens opvarmning af panserpladerne, og forskellige improviserede afskærmninger blev improviseret.

I marts 1917 transporteredes styrken med jernbane frem mod fronten ved Gaza. Styrken holdes i reserve

under Det første slag om Gaza 26.-27. marts 1917, men når ikke at blive indsat før operationerne afbrydes fra engelsk side.

Følgende kampvogne deltog i Det andet slag om Gaza Erstatningskøretøjer tilgået før Det tredje slag om Gaza

HMLS Pincher	Mark I, male		
HMLS Ole-Luk-Oie	Mark I, male		
HMLS Otazel	Mark I, male		
HMLS Sir Archibald	Mark II, male	HMLS Sir Reginald	Mark IV, male
HMLS Tiger	Mark I, female		
HMLS War Baby	Mark I, female	HMLS War Baby II *	Mark IV, female
HMLS Nutty	Mark II, female	HMLS Lady Wingate	Mark IV, female
HMLS Kia Ora	Mark II, female		

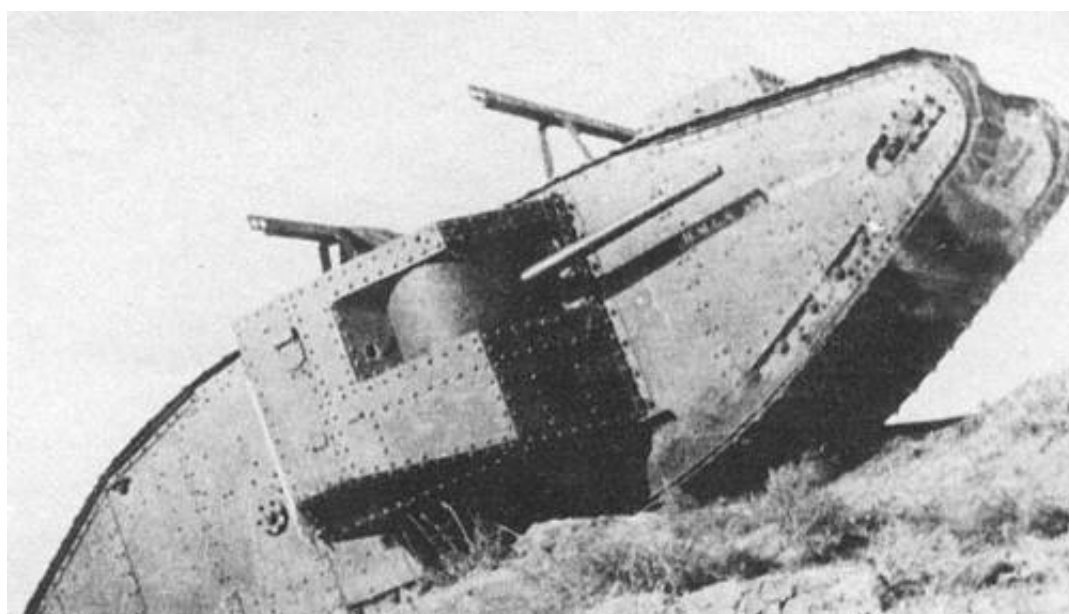
*) Kilde 1 nævner, at vognen måske også bar navnet *HMLS Revenge*, samt at der måske kan være tale om en *male*.

Kampvognene var godt brugte uddannelseskøretøjer og der medbragtes hverken de fasciner (til at rulle ned i skyttegrave eller granathuller) eller træbjælker (*unditching beam*, til frigørelse ved fastkørsel), som på Vestfronten hurtigt var blevet naturligt tilbehør til kampvogne.

Det andet Slag om Gaza

Den 17. april 1917 indledtes Det andet slag om Gaza, og her kom kampvognene for alvor i kamp. Manglende viden om indsættelse af kampvogne og tilsvarende ulyst til at høre på gode råd fra de unge panserofficerer førte til, at kampvognene blev indsat enkeltvis. To blev tildelt 54. Infanteridivision, fire til 52. Infanteridivision, mens de sidste to kom til 53. Infanteridivision. Man havde muligvis håbet på, at de tyrkiske soldater ville flygte i rædsel ved synet af disse mostre, men der var adskillige eksempler på, at det ikke skete. Kampvognene *Sir Archibald*, *War Baby* og *Nutty* blev ødelagt under slaget.

Hvor kampvognene havde held med at nedkæmpe de tyrkiske stillinger gik slaget godt, men hvor de kørte fast eller blev ødelagt af effektiv artilleriild gik angrebet i stå. Kampene blev afbrudt 19. april 1917, og man trak sig tilbage for at slikke sine sår.

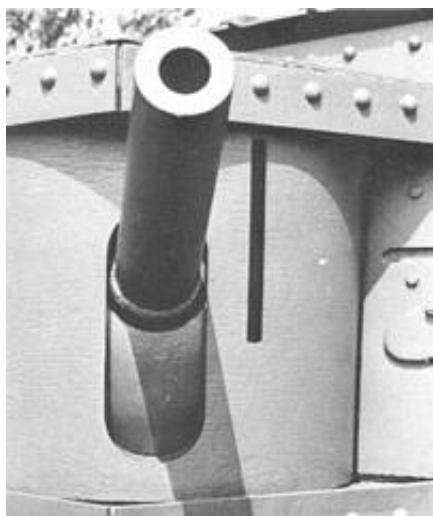

HMLS Sir Archibald.

Kampvognen var opkaldt efter den daværende øverstkommanderende for Det ægyptiske Ekspeditionskorps, Sir Archibald Murray.

Det tredje Slag om Gaza

I juni 1917 overtog general Allenby funktionen som øverstkommanderende [1](#); Sir Archibald var tydeligvis ikke var i stand til at løse opgaven, og blev hjemkaldt.

*Højre kanontårn på
en Mark IV kampvogn.
Fra Kilde 3.*

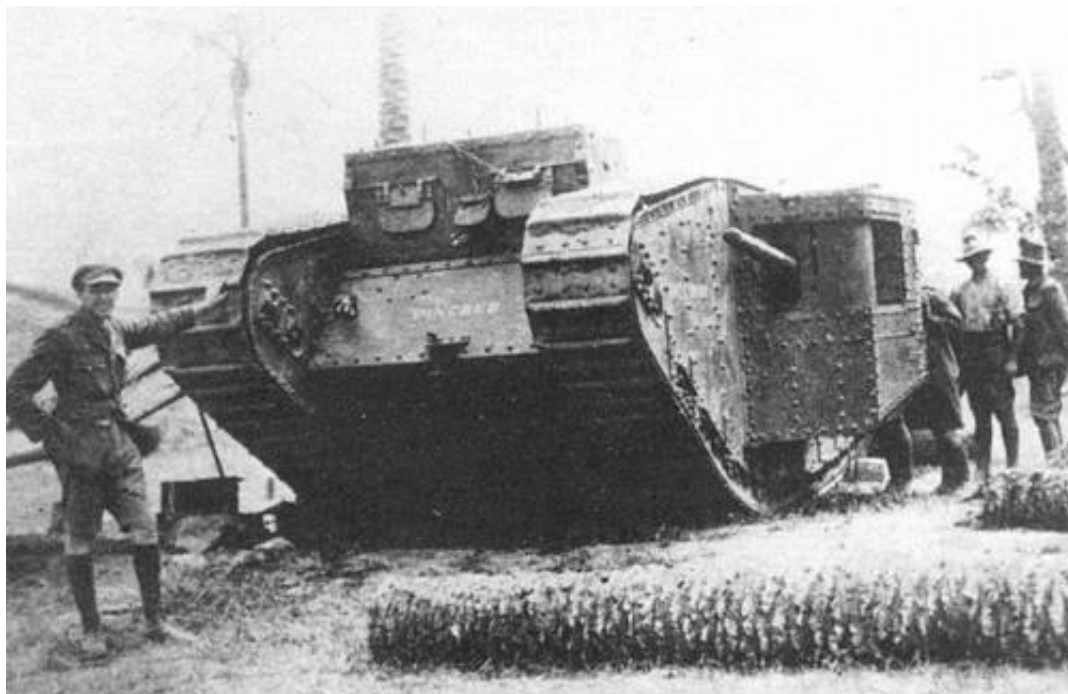
General Allenby tog nu fat på at planlægge det sidste og afgørende slag ved grænsen til Palæstina.

Kampvognsstyrken, nu under betegnelsen *Detachment Tank Corps* fik tilført erstatningsvogne, nu af Mark IV typen. *Male* udgaven var udrustet med en kortere udgave af 57 mm kanonen.

Styrken blev indsat i det indledende natangreb, som fandt sted i de tidlige morgentimer den 2. november 1917. Seks kampvogne deltog og to blev holdt i reserve. Anvendelsen var tilsyneladende mere koncentreret end tidligere, men kampvognene havde fået tildelt ikke mindre 29 forskellige mål.

Denne gang havde man mere held med sit forehavende og det lykkedes kampvognene at gennemtrænge de tyrkiske stillinger nær kysten, og kampvognene spillede en væsentlig rolle ved indtagelsen af stillingsområderne med kodeordene *El Arish Redoubt*, *Rafa Redoubt*, *Sea Post* og *Cricket Redoubt*. En af vognene havde stor succes med at ødelægge en større tyrkisk pigtrådsspærring mellem stillingerne *Sea Post* og *Beach Post*.

Fem af kampvognene gik tabt, men mine p.t. rådige kilder nævner ikke hvilke.

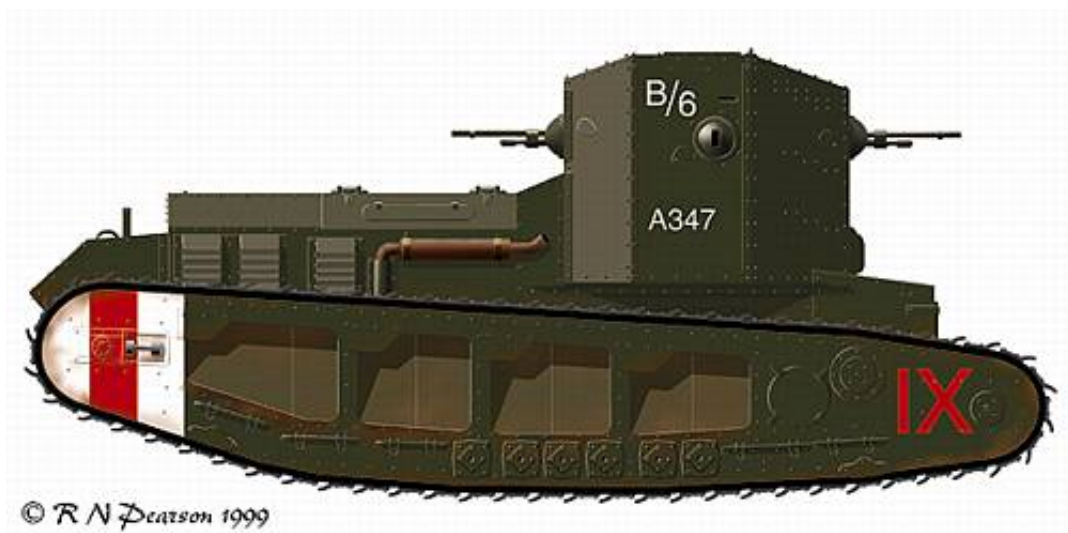
HMLS Pincher.
Fra Kilde 1.

Afslutning

Efter erobringen af Gaza skiftede krigen karakter, hvorved de tunge kampvogne ikke kom helt til deres ret.

Man var dog interesseret i at få tilført et antal lette kampvogne af Whippet typen [2](#)).

En delegation blev sendt til Frankrig for at forhandle om dette spørgsmål. Uheldigvis ankom delegationens samtidig med starten på den store tyske offensiv den 21. marts 1918, og forehavendet måtte opgives.

© R N Pearson 1999

Medium Mark A kampvogn. Typen blev også benævnt Whippet.
Fra History in Illustration.

Kort tid efter fik kampvognsstyrken ordre til at aflevere de tilbageværende kampvogne på depot i Ægypten og herefter vende hjem til England.

Som våbensystem havde kampvognen vist sin duelighed under ørkenkrig, en opgave som den har udført næsten uafbrudt lige siden.

Kilder

1. *The 5th RTR in WWI* af G. Dorman og D. Accid, tidsskriftet *Military Modelling*, september 1981.
2. *The Tanks - The History of the Royal Tank Regiment, Volume 1 1914-1939* af B.H. Liddell Hart, Cassel, London 1959.
3. *Return of a Veteran*, af John Stubs, tidsskriftet *Battle*, september 1975.
4. *British Mark I Tank 1916* af David Fletcher, Osprey, *New Vanguard* Nr. 100, London 2004, ISBN 1-84176-689-5.

Per Finsted

Noter:

1) Se f.eks. min artikel *General Sir Edmund Allenby's joint operations in Palestine, 1917-1918* af John Mordike.

2) Whippet kampvognens data:

Længde 6 m

Bredde (inkl. sidetårne) 2,6 m

Højde 2,7 m

Vægt 14 t

Aktionsradius / tophastighed 128 km - 13 km/t

Kampvognene havde en besætning på 3-4 mand (kommandør, kører og 1- 2 maskingeværskytter) og en bevæbning på 4 stk. Hotchkiss luftkølede maskingeværer.

Ofte udelod man af pladshensyn den ene skytte og det ene (bagudvendte) maskingevær.